

"СВОБОДА" (LIBERTY)

FOUNDED 1893

Ukrainian newspaper published daily except Sundays and holidays, at 81-83 Grand Street, Jersey City, N. J.

Owned by the Ukrainian National Association, Inc.

Edited by Editorial Committee.

Entered as Second Class Matter at the Post Office of Jersey City, N. J. on March 30, 1914, under the Act of March 8, 1879. Accepted for mailing at special rate of postage provided for in Section 1103 of the Act of October 3, 1917, authorized July 31, 1918.

SUBSCRIPTION RATES:

Table with subscription rates for USA and Foreign/Jersey City. Includes rates for one year, six months, and three months for both paper and microfilm.

ПЕРЕКЛАДАЧА:

Table with translation rates for Ukrainian to English. Includes rates for one year, six months, and three months for both paper and microfilm.

За оголошення редакція не відповідає.

Адреса: "СВОБОДА", P. O. BOX 346, JERSEY CITY, N. J.

ГОЛОД НА УКРАЇНІ Й ОПІНІЯ СВІТА

(Надіслане з Відня).

На поворотній дорозі з Женеви сів кардинал, коли він дав даліше говорити так: Про це, як глибоко подівав...

Кардинал д-р Іншіцер був дуже зрушений оказаною йому владністю нашого народу та відомою йому характеристикою...

ку дня як поки не злагідяться або зовсім не припиняться страшна змора нової філії голоду на Україні.

Тепла сів кардинал, коли він дав даліше говорити так: Про це, як глибоко подівав...

надежить: на площину чисто гуманитарну. А як поставився до погляду п. Еріота французська прилюдна опінія?

Стільки посол Пеленський.

Варт пригадати, що перед місяцями саме тут, у Відні секретар Конгресу Національностей, д-р Амдене, дав почин до діла, яке знайшло широкій відгомін у світі.

О. Станіславський.

УКРАЇНСЬКИЙ АЗЕВ.

НІМЕЦЬКА ГАЗЕТА ПРО ТАЙНУ ВІЙСЬВСТА Т. ГОЛУВКА.

На карній розправі підчас зовсім не потребують. Вони самбірського процесу знімавав само безпечно не знали про думку бальмуного агента, я...

Той статті не дозволено в Польщі передрукувати. Як тепер відчитано її на розправі Азева самбірського процесу. Вона звучить: "Фосіце Цайтунг", Берлін 10. лютого 1933 р., ч. 70.

ФАРМЕРСЬКИЙ СТРАЙК

Кілька останніх місяців мали ми в Америці багато страйків фабричних і майнерських робітників. Були далі страйки фермерських робітників, головньо збирачів овочів і бавовни у Каліфорнії.

Одначе всякі такі засоби це тільки хвилині палятивні, які облекчують хвилю бале, але самої недуги не лікують. Недугою фермерства не є низькі ціни фермерських продуктів та високі ціни фабрикатів.

Юліан Баранок.

СПОМИН З 1914 РОКУ

(В Галичині в перших днях вибуху світової війни).

Нам, цивільним утікачам, яких було коло п'ятсот фір на пасовищу, зі сторони війська ніхто нічого не сказав: як їхати далі, чи вертатися до дому. Ми були лічені на ласку богу.

чи воно забралося до Щирця. Ми, цивільні втікачі, опинилися в дуже прикрому положенні, а то в середині між воєнними. Але покищо не бачили ні Москвілі, ні Австрійців.

Багато вивтікали, щоб разувати своє життя. Наш цивільний обоз загнаний досить довгий, і як у дорозі надлетів літак, то ми зараз ховалися, щобі часом не кинуть з літака бомб, бо наш табір виглядав на військовий.

Хитрун. Кондуктор: З цим білетом, пане господарю, ви не маєте права їхати поспішним поїздом. Селянин: Так? Ну, то пан можуть сказати машиністам, щобі їхав повільше.

СПІВАНІК

Для дітей дошкільного та шкільного віку на один, два і три голоси. Виявляти Різдво Школяк. Завдяки Михайлові Гайворонському. Ціна 35 центів.

ВСТУПАЄТЕ ГРОМАДНО В ЧЛЕН УКРАЇНСЬКОГО НАРОДНОГО СОЮЗУ.

УВАГА! ФИЛАДЕЛФІЯ, ПА. ПОВІДОМЛЕННЯ

Повідомляю Шановне Громадянство і моїх клієнтів, що мене покликано на 6-місячну службу до Армії Злучених Держав і що відіжджаю у Вікторок 24 жовтня. Канцелярія моєї буде функціонувати як детепер, бо сподіюсь приїжджати час від часу до Філадельфії і полагодувати справи які будуть віддані під мою опіку.

МИХАЙЛО ДАРМОГРАЙ 809 N. FRANKLIN STREET PHILADELPHIA, PA.

НЕДУЖІ МУЖЧИНІ І ЖІНКИ ВІЛКОВУ ХРОНІЧНІ НЕДОМАГАННЯ. Цей ліки має широкі діючі властивості і висуває пояснює чому вапні справи. Научні методи вилікувати хронічні недуги: шлункові вапні, хронічні нервові недуги, шукані, кишкові й відходні недуги, загальне ослаблення, шкідливі звички (спалювання тютюну), хронічні ревматизми, головні, легкі, відходні й інші недуги чоловіків і жінок. Х-Рей екзамінації крові і хімічні проби. Випикування сироватки і шпаління. Оглядні і поради даром. — МІ ГОВОРИМО ПО УКРАЇНСЬКІ. DR. ZINS медичний практик 25 літ. 110 East 16 St. N. Y. (межа 4-го Експана і 17-го Плейс). ГОДИНИ: Денно від 9. ранно до 8. веч. в неділю від 9. ранно до 4. попол.

ДОСТУПНІ В КОЖДІЙ ГОДИНІ. Нема потреби звачати на годину, бо наші услуги є доступні негайно в кожній порі дня чи ночі, бо ніхто не може передбачити, коли йому випадє якась пекуча потреба. Памятайте також, що наші услуги є доступні для кожного в такій мірі, як і доступність щодо часу. STEPHEN JEWUSIAK & SON FUNERAL DIRECTORS 77 Morton St. Jersey City 34 E. 25th St. Bayonne Phone. MONTGOMERY 5-1745 BAYONNE 3-0540

ТЕАТРАЛЬНИЙ РЕПЕРТУАР. ДЛЯ БЛИЖНІХ, драма на 4 дії, Я. Косовського, (13 осіб) 30 ц. СОТНИКІВНА, пєса в 5 діях, з історичної повісті Богдана Лепкого, «Сотниківівна», перероблена для сцени Олександром Скалодузом, (15 осіб) 40 ц. ЗРАДА, історична драма на 3 дії з часів Гетьмана Мазепи (8 осіб) 35 ц. ДАНИЛО ЧАРВІК, або Вратоване Супружка, комедія на 4 дії зі співами (5 осіб) 25 ц. ВОЄННА ЗАВЕРУХА, трагедія на 4 дії зі співами (6 осіб) 25 ц. ДВА ДОМИКИ И ОДНА ФІРКА, комедія в 1 дії, Л. Лотоцького (8 осіб) 15 ц. МАРКО СПОТИКАЙЛО, комедія на 4 дії, написав П. Франко (10 осіб) 35 ц. ЧОРТЯНИ, комедія в 3 діях для аматорського гуртка, Я. Ярославич, 6. жєн. 3 муж. (Чортяни написанє в цей спєсіб, що можна його грати як хто хоче, в 1-ній або в 3-ох діях) 30 ц. ВЕРТЕП, пєса на три дії, М. Палагіряка 25 ц. ЛЮБОВНІ ПРИГОДИ, комедія на 2 дії, Ост. Шюка. (Осіб 5) 15 ц. НОВІТНІ ЧОРТИ, комедія в чотирох діях, нап. А. Данко. (Осіб 16) 35 ц. СРУЛІ НАУРАЙЛО, написав А. Данко, комедія в двох діях (7 осіб) 25 ц. Замовлення слати до: СВОБОДА, P. O. Box 346, JERSEY CITY, N. J.

ПРОЦЕС ЗА ВБИВСТВО ГОЛУВКА (За вразово-українською пресою).

Дні 6. жовтня закінчився Самбірський процес, який тривав 14 днів. Тих 14 днів українська й польська преса в краю була заповнена звітними доповідями з того сенсаційного процесу, в якому прокуратор хотів знайти відповідь на те, хто вбив Голука. На дві обжалованих засідань два українці, Микола Мотука і Роман Барановський, тепер підсудні, а давніше провокатори, що працювали в українських революційних рядах, а зараз були і донощиками, будучи на службі польської поліції. Крім тих двох був іще обжалований Олександр Буній.

Перед розпорово. Карна розправа почалася дня 19. вересня. Вже на два дні перед розпорово місто Самбір прибрало небуваний вигляд. Всюди відчувалося нервові настрої. Всюди страшно метушились. Всюди повно поліційних агентів. На розправу прибули якій 40 журналістів, між ними 5 українських, яким тримав до дістання дозвіл. Публіки особливо української, на розправу не пускали.

Перший день розправи. В годині 9 ранно ввели на сцену трох підсудних: Олександра Бунія, років 20, шатина, сердного росту, ще з дитинячим виглядом, у грашовім, уже вилинянім убранні. Миколу Мотуку, років 21, високого зросту, в темному в одязі, в снілєнім поглядом та затиснутим устами.

Романа Барановського, голєвну фігуру в процесі, середнього зросту, виголеного, в чорному убранні.

Трибунал і обора. До трибуналу входять: д-р. Вондраш, провідник, окружний судді Кучера і д-р Курковський — вогатині.

Оборона. Бунія боронять д-р С. Шухевич і д-р Рогачевич. Мотуку боронить з уряду д-р Кміцикевич, а Барановського, теж з уряду, адвокат д-р Крейненвер. Блоку по Голуку вступає адвокат Шурей. Обвинуваче прокуратор д-р Міграсшевський.

АКТ ОБВИНУВАННЯ. Хто в чому обвинувачений. Олександр Буній, син Василія і Марії, літ 20, урожд. у Надвірній, востанє мешкаючий у Львові, греко-кат., вил-

тому сілство проти них припинє.

Михайло Гнатів, район. командант ОУН у Тустановцях, який дав наказ Василєві Біласові вбити Голуку, втік за кордон, і тому сілство проти нього перерване.

Шість стріля.

Мотиви акту обвинувачення пригадує перш за все, в якій спєсіб відкрито вбивство та якими були перші спостереження. 29. вересня 1931 року, ок. 20. год. 10 хв., мешканців пансіону С. С. Службєвнєв у Трускавці заарештували 6 стріля один за одним. Мешканка пансіону Феліція Високійська вбїгла зі своєї кімнати й побачила 2-ох мужчин, які бігли з 1-го поверха по сходах у д. Вони мали на собі плащі з піднесеними ковнірами та на сунєні на очі шапки. Один з мужчин, відвернувши голову в сторону поруччя сходам, спрямував до Високійської револьвер, після чого вона закрилася до своєї кімнати. На коридор вбїгла теж Карло Брикєвський і Фавалєна. Ці останні вказали на двері ч. 5, що «там щось мусило статися», після чого Брикєвський відчинив ті двері і побачив на постелі закривавленого поса Голуку. Він вбїг на вулицю, зупинув якесь авто та поїхав до поліції і лікаря. Лікар д-р Карло Лунєвський stwierдив уже смерть Тарця Голука. Служниця Марія Фабякєвичка вказала на пансіону, але не могла її описати.

Секція тіла вказала 6 пострілів, з яких найдалєший у п. лав мав вбїт дверей. Три постріли були з найближчої віддалі, мав вбїт перед самим лицєм; свідчати про це сліди спалєння шкіри. Перед кулям Голуку мав вбїт закритєс рукою, бо були рани на пальцях. Усі стріли були смертельні, але смерть прийшла наслідком нагального проливу крові. На землі знайшли кілька шматків вбивальних револьверових куль, з яких найдалєший у п. лав мав вбїт дверей. Три постріли були з найближчої віддалі, мав вбїт перед самим лицєм; свідчати про це сліди спалєння шкіри. Перед кулям Голуку мав вбїт закритєс рукою, бо були рани на пальцях. Усі стріли були смертельні, але смерть прийшла наслідком нагального проливу крові. На землі знайшли кілька шматків вбивальних револьверових куль, з яких найдалєший у п. лав мав вбїт дверей.

Віддали вбивників через револьвер, а револьвер вивдав Барановський. Ше в листопаді 1931 року Інститут Судових Експертів у Варшаві устїяв на підставі знайдєних вбивальних револьверових куль, що стріляли до Голука з двох револьверів, з одного лївої та з другого чотиря руки, при чому «Інститут С. Е.» вказав теж докладно на різі величчю стрільної зброї. Олядєс шюбно в березні 1932 р. віддєс сілство в зв'язку з у-

бивством комісаря поліції у Львові, Чеховського, виявилось, що при вбивстві Голука вжили браванця, який Роман Барановський продав до одного з складів зброї у Львові. Цей револьвер у міжчасі продав до крамниці зі зброєю у Горохові на Волині. Там купив його поліцай Ян Балєцький. Відсілає цей револьвер до Інституту Судових Експертів, де на підставі порівняння нарізів на лусках та вистрєлєних куль ствердили, що саме з того револьверу вбили буба два стріли до досла Голука. Марка і число револьверу виявили його першєе походження: фабрика зброї «Арма» у Львові. Тепер докладєне сілство устїяло догду догду, яку револьвер перемадував від «Арми» до рук — Василія Біласєва у Трускавці. Той останній після вбивства Голука дав револьвер Гнатову, який за посередництвом Федора Муйла і Степана Огородника звернувся до Романових Барановських, які бубинують ту зброю, що її віддєс від Барановського в половині 1931 року. Барановський продав револьвер фірмі Кончєвського у Львові, а згодом сказав про це поліцай і його спєсіб — як видно з акту обвинувачення — два вбїт у руки нітку, по якій вона дійшла до клубка справи.

Шукаючи за другим револьвером, з якого вбили Голука, поліцай знайшов його шюбно 30. листопада 1932 р. підчас ревізії у будинках Ігната Крамарів, вуйка Біласєва, у Трускавці. На вимогу сілського апєляційного судді у Варшаві від справ особової ваги (Скуржєвського, який вбїт сілство в справі Голука — Прим. Ред.) писали один із знайдєних при тім ревізії револьверів, що вбїт, погляд калїбрової кулі, вбїтєніх і тіла Голука, — також до Інституту Судових Експертів у Варшаві. Перевєдені до сілєв вказали, що це справді той револьвер, з якого вбїли чотирє смертні трускавєцькі кулі. Моральнє сілство устїяло, що 29. IV. 1924 року Варшавськє Мистєвськє Сїлєка вислєдала той револьвер (мав вбїт з цілим серпантом) до складу армії Сержантів в Ярославі. Знову треба було устїяти цілу чергу осіб, через руки яких той револьвер перебував за останні роки (акт обвинувачення всі ті особи називає), як поки в лютому 1931 р. Мирослав Березєвський, гімн. учєнь у Перемислі, позичив його за посередництвом Степана Огородника Романовим Барановському. Цей останній передав його Михай-

лові Гнатову за посередництвом Льва Криєвця і Федора Муйла, а Гнатів дав його на вєсну 1931 р. Василєві Біласєву для цілей ОУН у Трускавці. Після вбивства Голука брат Василія Біласєва, Володимир, сховав той револьвер разом із трома іншими у своїх вуйків Крамарів, де знайшли його при ревізії 30. XI. 1932. Акт обвинувачення, як загалом, пишє числє довший реєстр назв осіб, через руки яких по черзі переходили два револьвери, що стали знаряддям смертєи Голука. Стверджує теж акт обвинувачення виразно, що знахідка і розпізнавання обох тих револьверів мали рішучє значєння на хід справи. Їх описав Михайло Гнатів, Василія Біласєва, Дмитро Данишин, Олександр Буній і Микола Мотука — всі вони — бубинували ті самі револьвери в період сілства, проте через відсутність достаточних доказів їх вивести на волю. Шюбно вислєдє до сілєв Інститут Судових Експертів у Варшаві в зв'язку з проликом револьвером Барановського, устїяєний список осіб, які той револьвер мали на власнєсті, устїяєні факти у зв'язку з револьвером знайдєним у Крамарів, врештє зізнання осіб, при триманих у зв'язку з нападом на почотний уряд у Горьку 30. XI. 1932 — дали можливість відкрити (як вказє акт обвинувачення) правдивий справник убивства Голука. (Далі буде).

ДРІБНІ ОГЛОШЕННЯ

ХІНСЬКА ПОСЛОВИЦЯ. Клас. Олім образєє більше говорити, ніж дієвати. Лєксик. сїм. Том 1. Українськє і Берлінськє видали Новий Глоєсариєв Штєвєнчик Англійськє Мови, 448 сторєв. Цєна 1.00. Продаєтьє в книжковій Стєвєнчикє через короткє час буде вроздєтє по одному долларови. Хочєє вбїти, як призначєє з лєксик. сїм. Стєвєнчикє до англійськє, то зайдє до лєксик. сїм. лєксик. сїм. SURMA BOOK AND MUSIC, 102 Ave. A, New York. Прочєє вислєдєти один Імпрєсариєв Паркує Англійськє Мови. Цєна 1.00.

ДМИТРО НАДВІРНИЙ пошукує свого брата Степана Надвєрний, який переїхав в Канаду, 5-го к. гаю. Хто бїт про нього зана, обєи сам, довший час, вєзносє до неє: D. NADYLN, 831 N. Wilkesbarre Street, Wilkes-Barre, Pa.

Д-р МИХАЙЛО ЯНКОВИЧ УКРАЇНСЬКИЙ ЛІКАР-ХІРУРГ. Урождєні години: Від 1-3 пополуднє і від 6-8 вечєр. Вєсєні або недєльниє в 30 минєтє. 29 Morton Street, Newark, N. J. Тєлєфон: Market 3-4818

Д-р ЮРІЙ АНДРЕЙКО УКРАЇНСЬКИЙ ЛІКАР, ХІРУРГ І АКУШЕР 153 AVENUE B, NEW YORK, N. Y. (межє 9. і 10. ул.) Tel. ALGONQUIN 4-8625.

Урождєні години: рати від 10 до 11, вєсєр від 6 до 8, а в недєлі цілє зана зана.

Д-р ЄВГЕНІЯ КОХАНКІ УКРАЇНСЬКО-РУСЬКА Д-Р Е. Т. І. С. Т. К. A. Room 17, Weisberg Bldg. 8 South Main St., WILKES BARRE, PA. Витєраєтє й направлєє зуби бєз болє. Також робитє нові зуби. Має двадцятитє практику. Також має друтєй офіс: від 6-8 618 FELLERS AVENUE, BRESLAU, PA. СБІРІ ДО СВОГО ЦІЛЄ ПРАКТИКУ!

666 ПИЛІН-ПЛАСТИКІН-МАСТЬ КРОПІЛ ДО НОСА. Дєзєєтє простуду в одному, уд. Бєн Гєдєвєтє або неважєтє в 30 минєтє. Прєкрасний промочувач і тонїк. Найкращий знанє середствє.

ПЕТРО ЯРЕМА УКРАЇНСЬКИЙ ПОГРЕБНИК. ЗАНІМАЄТЬ ПОХОРОНИМИ В BRONX, BROOKLYN, NEW YORK І OKLAHOMA. 129 E. 7th Street, NEW YORK CITY. Tel: Orchard 4-2568

СТРАШНИЙ ТАРЗАН.

На оклик здивування жєрця дївчина обернулася й побачила перед собою могутню постать Годона, що стоєв при вході. «Джадон!» крикнув Годон — «ти що тут робити?» «Я прийшов від короля», сказав Джадон, «щоби забрати що гарну чужинку до Заборонєного Городу». «Я король сміє виступати проти приказу великого жєрця Джабенотана?» — крикнув Годон. «Цє його приказ, от і вєс», сказав Джадон, без сїду страху або поважання до жєрця.

лісянцем. Він кинє собі зі свєтлин та був засилений, щоби боятєся пїєсти свєтєнєвєкє. Досє Джадон був свєтєнєвєкє. Годон кинув крєдкий очма на шпурок, що зивєв із пова. Який йому тїльє владєєс заманути Джадона, то не могла би бєти його давнє жєдана нагода. «Ходи сюди, поговори про справу», він сказав солодко, поступуючи в напрямі того мїєсє, де він хотїв мати Джадона. «Тут нема що говорити», відповіє вояк, аде лїнов за Годоном, боячись зради.

Гарна дївчина дивилася, як вони переїшли салє. Вона побачила теж скорий погляд жєрця і догадалася, що він задєвєв. У лицє вояка вона вичитєла вбїдєну й чєстнєвє. Вичирєвєчє мав двома тюрмами, вона владєє пїти за Годоном, нїж лижитєся з Годоном. Вояк і жєрць уже пїдїшли до вкритого затраску, як лєйдї Грєтєкєк рїшилася. «Вояку!» — крикнула вона, «Я хочєє жити, не їди в ту частину сїдї!»

«Мови!» З тими словами він поступив далєше. «Де тут не безсєкє?» — спитєв її вояк, пїхлєходячи до дївчини. Завки Годон відкрїв її намїр, або мїг тому занєбєгити, вона вхопилє за занєсаний шпур, і мїж жєрцем та Джадоном стєнуєла стїна. Тєпер вояк арозумїв. «Він був бї мене одурив», сказєв він. «А потїм утїк бї з тобою зі свєтлин». «Він був бї зробив з тобою щось гїрше», сказєла дївчина і показєла йому другий механїзм, при помочу котрого жєрць пїсєвєв Тарзану в яму грїфа.